

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

№4

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

2026
APREL

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 - Texnika fanlari
08.00.00 - Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB™
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

OpenAIRE

ROAD

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

BASE

Crossref

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

ISSN: 3060-463X

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 2026-yil, aprel.

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afarovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalendar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor

Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Pardaev Umidjon Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Iqtisodiyot fanlari doktori (DSc)

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
05.01.07 – Matematik modellashtirish
05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
05.08.06 – "G'ildirakli va gusenisali mashinalar va ularni ishlatish" (texnika fanlari)
05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 – Makroiqtisodiyot
08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 – Ekonometrika va statistika
08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 – Marketing
08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 – Menejment
08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK
Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

STRATEGIC INTEGRATION OF BUSINESS PLANNING AND FORECASTING IN INDUSTRIAL ENTERPRISES.....	11
Sharipov K.A., Ismatullayev T.R.	
ВКЛАД БАНКОВСКОЙ СИСТЕМЫ В СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ МАХАЛЛЕЙ РЕСПУБЛИКИ КАРАКАЛПАКСТАН: МЕХАНИЗМЫ, ДИНАМИКА И СТРАТЕГИЧЕСКИЕ ОРИЕНТИРЫ	21
Бабаназарова Гульзар Зиуатдиновна	
BUDJET TASHKILOTLARIDA XARAJATLARNI REJALASHTIRISH VA MOLIVAVIY NAZORATNI TASHKIL ETISH.....	27
Karayev Payzillaxon Yusufxonovich	
FERMER XO'JALIKLARINI MOLIVAVIY QO'LLAB-QUVVATLASHDA SUBSIDIYA AMALIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH.....	32
Xakimov Zafar Ibragimovich	
IQTISODIY O'SISHGA ERISHISHDA DAVLAT INNOVATSION VA INVESTITSION SIYOSATINING O'RNI	38
Xaydarova Yorqinoy Asqar qizi	
QURILISH SANOATIDA KORXONALARNI MOLIVALASHTIRISHNING NAZARIY KONSEPSIYALARI VA ZAMONAVIY YONDASHUVLARI.....	44
Igitov Jurabek Kuzibekovich	
ОСОБЕННОСТИ ВЫБОРА СТРАТЕГИИ РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ МЕТАЛЛУРГИЧЕСКОГО КОМПЛЕКСА	50
Абдуллаева Матлуба Нематовна, Акбарова Муфаррах Мухитдиновна	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ СИСТЕМЫ КОМПАЕНС-КОНТРОЛЯ В КОМПАНИЯХ С ГОСУДАРСТВЕННЫМ УЧАСТИЕМ В УЗБЕКИСТАНЕ	56
Халтурдиев Айтмурат Маратович	
O'ZBEKISTONDA RAQAMLI IQTISODIYOTNING ICHKI BELGILARI	64
Saatova Lolaxon Ergashevna	
INNOVATSION YONDASHUVLAR ASOSIDA OZIQ-OVQAT KORXONALARIDA RAQOBATBARDOSHLIKNI OSHIRISH MEKANIZMLARI	71
Pulatov Abdullo	
MAJBURIY IJRO ETISH CHORALARINI TAKOMILLASHTIRISH: MILLIY VA XORIJIY TAJRIBA.....	76
Axmedov Zafarjon Zokirjon	
МОДЕЛЬ ИНТЕГРИРОВАННОЙ СИСТЕМЫ ESG-ТРАНСФОРМАЦИИ И ЭКОНОМИЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ ЕЁ РЕАЛИЗАЦИИ НА ПРЕДПРИЯТИИ ПО ПРОИЗВОДСТВУ ПОЛИМЕРНОЙ УПАКОВКИ	80
Ташпулатов Дильмурад Рустамович	
KORPORATIV KORXONALARDA KAPITALNI BUDJETLASHTIRISH JARAYONINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	85
Latipova Shaxnoza Maxmudovna	
INNOVATSION MENEJMENTDA KOMMUNIKATSIYA VA TASHKILY MOSLASHUVCHANLIKNING ROLI: O'ZBEKISTON SHAROITI MISOLIDA	92
Atamatov Abdualil Salomovich	
QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARINING AHAMIYATI VA UNING SALOHİYATINI BELGILOVCHI OMILLAR	97
Qodirov Baxodir Tursunovich, To'rayev Qaxramon Zokirjonovich	

NAMANGAN VILOYATIDA AYOLLAR TADBIRKORLIK FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHDA TADBIRKORLIK MUHITINI BAHOLASH	103
Raximova Moxigul Isroiljonovna	
O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIGA TO'G'RIDAN-TO'G'RI XORIJIY INVESTITSİYALARNI JALB ETISH BILAN BOG'LIQ MUAMMOLAR VA ULARNI BARTARAF ETISH YO'LLARI	107
Davitova Shaxzoda Doniyor qizi	
ANALYSIS OF THE FORMATION OF MARKET DEMAND AND THE ESTABLISHMENT OF EQUILIBRIUM IN A MARKET ECONOMY	112
Kamilova Nargiza	
BO'LAJAK FIZIKA O'QITUVCHILARINI NANOTEXNOLOGIYA SOHASIDAGI BILIMLARNI TAQDIM ETISHGA VA O'QITISHGA TAYYORLASH METODIKASI	115
Sottarov Abduvali Umirqulovich	
INTEGRATING AI INTO STRATEGIC MANAGEMENT IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS	120
Uktamova Durdona Bakhtiyor qizi, Sultonali Umaraliyevich Mekhmonov	
BARQAROR RIVOJLANISH SHAROITIDA IJTIMOYIY HISOBOTLAR VA ULARNING AHAMIYATI	130
Sayfullayev Mexroj Sayfullayevich	
SANOAT KLASTERINING IQTISODIY SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING USLUBIY JIHATLARI.....	135
Satvoldiyev Ulugbek Kamilovich	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA TIJORAT BANKLARI LIKVIDLIGINI BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISHNING INNOVATSION YONDASHUVLARI	140
Yangiboev Rustam Berdiyrovich	
MINTAQA IQTISODIY O'SISH DRAYVERLARINI RIVOJLANTIRISHDA MOLIYAVIY XAVFLARNI BOSHQARISH MEKANIZMLARI.....	145
Turopova Nigora Xolmurod qizi	
ЭКОЛОГИЯ ТУРИСТА КАК МЕТОД СОЗДАНИЯ КОМФОРТНОЙ И УСТОЙЧИВОЙ СРЕДЫ ДЛЯ ПУТЕШЕСТВЕННИКОВ.....	149
Наурызбаев Алиакбар Рустамович	
BINO VA INSHOOTLARNI BARPO ETISHDA PREFABRIKATSIYALASHGAN HAMDA MODULLI QURILISH TIZIMLARINI AQLLI BOSHQARUV ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH	152
Solijonov Javoxirmirzo Obidjon o'g'li	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA AKSIYADORLIK TIJORAT BANKLARIDA KORPORATIV BOSHQARUVNI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH	163
Saidaxmedova Aida Mirzayevna	
O'ZBEKISTONDA KO'CHAT YETISHTIRISHNING HOZIRGI HOLATI VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI.....	169
Abdufarmonov Farrux Faxriddinovich	
O'ZBEKISTONDA EKSPORTGA YO'NALTIRILGAN QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI SIFATI VA XALQARO STANDARTLARGA MUVOFIQLIGI TAHLILI	174
Safarova Muxabbat Radjabovna	
TIJORAT BANKLARI DEPOZIT SIYOSATI VA DEPOZIT BAZASI DINAMIKASINING BANK LIKVIDLIGIGA TA'SIRI	178
Sulaymanov Samandarboy Adhambek o'g'li	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA ISLOMIY MOLIYANING BANK TIZIMIGA INTEGRATSIYASI: MUAMMOLAR, IMKONIYATLAR VA TRANSFORMATSIYA YO'NALISHLARI	186
Adilov Zuxriddin Marip o'g'li	
SAMARQAND VILOYATI SANOATINING HUDUDIY TARKIBINI TAKOMILLASHTIRISHNING AYRIM MASALALARI.....	190
Uralov Eliboy Omonovich	

DIVERSIFIKATSIYALASHUV ASOSIDA QURILISH TARMOG' I RIVOJLANISHINI KO'P OMILLI BOG'LANISHLAR ASOSIDA MODELLASHTIRISH.....	194
<i>Yembergenova Aynur Aydosbaevna</i>	
ЩЕБЕНОЧНО-МАСТИЧНЫЙ АСФАЛЬТОБЕТОН В КИТАЕ: СОСТАВ, СВОЙСТВА, ИННОВАЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ.....	201
<i>Карабаев Абдужаббор Мелиевич, Занг Хайфей</i>	
TADBIRKORLIK FAOLIYATIDA SUBYEKTIV RISKNI SHAKLLANTIRUVCHI KOGNITIV OMILLAR VA ULARNI BOSHQARISH MEKANIZMLARI	205
<i>Abduxamid Abdumalikovich Bektemirov</i>	
HOMILADOR AYOLLAR UCHUN MAXSUS KIIYIMLARNI LOYIHALASHDA ISTE'MOLCHILAR TALABLARINI O'RGANISH	211
<i>D.Sattarova, U.Vakhidova, D.Madiyarovna</i>	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA AHOLI DAROMADLARIGA TA'SIR ETUVCHI STATISTIK INDIKATORLAR TIZIMINING METODOLOGIK ASOSLARI VA ULARNING TAHLILIIY IMKONIYATLARI	217
<i>Atayev Jaxongir Erkinovich</i>	
KICHIK BIZNES INVESTITSION KREDITLARINI TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN MOLIYALASHTIRISH.....	221
<i>M.O.Yuldoshova</i>	
HUDUDNING "YASHIL IQTISODIYOT" ASOSIDA RIVOJLANISHINI TADQIQ ETISH: KO'RSATKICHLAR TIZIMI VA BAHOLASH USULLARI	226
<i>Shomirzayev Abdug'affor Abdujabbor o'g'li</i>	
O'ZBEKISTONDA SUV XO'JALIGI TIZIMIDAGI QAYTA TIKLANUVCHI HAVZALAR	231
<i>To'rayev Rasul Nortojiyevich, Seytov Aybek Jumabayevich, Uteuliyev Niyatbay Uteuliyevich, Haydarova Roziya Davronovna</i>	
KORXONALAR IQTISODIY BARQARORLIGINING NAZARIY MODELLARI VA SINERGETIK YONDASHUV ASOSIDA BAHOLASH MEKANIZMLARI	236
<i>Iminova Nargizaxon Akramovna</i>	
TIJORAT BANKLARINING INVESTITSIYA SIYOSATI VA QIMMATLI QOG'OZLAR PORTFELINI BOSHQARISH STRATEGIYALARI	241
<i>Abduvaliyev Sanjar Abdurahmonovich</i>	
PAHTA VA MEVA-SABZAVOT YETISHTIRUVCHI FERMERLARDA TAVAKKALCHILIK XULQ-ATVORINING QIYOSIIY TAHLILI: ISTIQBOL NAZARIYASI ASOSIDA.....	249
<i>Tadjiyev Abdusame Abduhamidovich</i>	
ФОРМИРОВАНИЕ МАРКЕТИНГОВОЙ СТРАТЕГИИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ.....	253
<i>Алиев Абдулазиз Исмаилович, Кахрамонова Азиза Шухрат кизи</i>	
QQS TIZIMI SAMARADORLIGINI XALQARO INDIKATORLAR ASOSIDA BAHOLASH	259
<i>Eshkarayev Bobir Chariyevich</i>	
QISHLOQ XO'JALIGIDA OZIQ-OVQAT XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHNING INNOVATSION USULLARI	265
<i>Tadjimirzayev Anvar Abduvoxiidovich, Batirova Raxima Abdujabborovna</i>	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI TIJORAT BANKLARIDA KREDIT RISKINI BOSHQARISH MEKANIZMINING AMALIIY TAHLILLARI.....	273
<i>Hamroyev Sherzod Axtamovich</i>	
ПРОГНОЗИРОВАНИЕ ПОТРЕБИТЕЛЬСКОГО СПРОСА С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ МЕТОДОВ МАШИНОГО ОБУЧЕНИЯ В РОЗНИЧНОЙ ТОРГОВЛЕ УЗБЕКИСТАНА.....	280
<i>Тен Марина Владимировна</i>	
O'ZBEKISTON SANOATIDA MAHALLIYLASHTIRISH DASTURLARINING IMPORT O'RNINI BOSISHDAGI SAMARADORLIGI TAHLILI	287
<i>Sobitova Ra'no Solidjonovna</i>	

NEFT-GAZ LOYIHALARIDA DAVLAT VA INVESTOR MANFAATLARINI MUVOFIQLASHTIRISHNING FISKAL-BOJXONA MEXANIZMLARI.....	290
Mansurov Obid Zaynidinovich	
QURILISH KORXONALARI FAOLIYAT SAMARADORLIGINI BAHOLASH INSTRUMENTLARI	296
Yahyoyev To'liqin Ismatulla o'g'li	
QASHQADARYO VILOYATIDA TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA TRANSPORT INFRATUZILMASINING TA'SIRI.....	300
Jahongir Ruziboyevich Qosimov, Narzullayeva Charos	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI TIJORAT BANKLARIDA KREDIT PORTFELINING SEKTORLAR KESIMIDAGI RISKLARI VA ULARNI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	306
Norova Nozima Nabiyeвна	
AVTOMOBIL SANOATI KORXONALARIDA BREND STRATEGIYASINI BOSHQARISHNING ZAMONAVIY MODELLARI.....	312
Boboyev L Kadruxja Djuraxodjayeвich	
HUDUD EKSPORT SALOHİYATINI STATISTIK TADQIQ ETISHDA RCA INDEKSIDAN FOYDALANISH.....	318
Xurramov Ramazon Allayor o'g'li	
СОВРЕМЕННЫЕ КОНЦЕПЦИИ И ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ УПРАВЛЕНИЯ СТРАТЕГИЕЙ БРЕНДОВ В АВТОМОБИЛЬНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ	325
Бобоев Л Кадрухжа Джураходжаевич	
HUDUDLARDA UY-JOY QURILISHI JARAYONINI TASHKIL ETISHNING QONUNIYATLARI VA TAMOYILLARI.....	331
Usmanov Mirumar Abdulla o'g'li	
OYNALI FASAD TIZIMLARINI MONTAJ QILISHNING ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALARI	339
Inamov Boxodir Nizamovich, Ozodxo'jayev G'aybulla Sherzodxo'ja o'g'li	
KLASSIK SHIFRLASH ALGORITMLARINING XUSUSIYATLARINI NEYRON TARMOQ ORQALI O'RGANISH.....	344
Davlatov Mirzo-Ulug'bek Bobir o'g'li, Allanov Orif Menglimuratovich, Turdibekov Baxtiyor Baxodir o'gli	
АЛГОРИТМ АДАПТАЦИИ ПАРАМЕТРОВ СИСТЕМ ИДЕНТИФИКАЦИИ ДИНАМИЧЕСКИХ ОБЪЕКТОВ.....	350
Сидиков Исамиддин Хакимович, Алимова Гулчехра Рахимжоновна, Ибрагимов Беговот Шералиевич	
ELEKTRON HUKUMATNING BARQAROR RIVOJLANISHI: QOZOG'ISTON VA O'ZBEKISTON TAJRIBASINING QIYOSIY TAHLILI.....	355
Umarova Durdona Abdumannabovna	
UY-JOY FONDI BOSHQARUVINING TASHKILY-IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	360
Aminova Naima Umar qizi	
RAQAMLI IQTISODIYOT RIVOJI VA UNI TARTIBGA SOLISHDA MUVOZANATLI REGULYATIV SIYOSAT YURITISH.....	365
Davlatov Ulug'bek Baxodirovich	
HUDUDIY SANOAT ISHLAB CHIQRISHNI INNOVATSION RIVOJLANTIRISH TENDENSIYALARI	370
Avliyaqulov Xudoyberdi	
O'ZBEKISTONDA AHOLINI UY-JOY BILAN TA'MINLASH DASTURLARIDA MAVJUD MUAMMOLAR.....	374
Xannarov Komiljon Karimovich	
DAVLAT FUQAROLIK XIZMATINING JOZIBADORLIGINI OSHIRISH VA DAVLAT FUQAROLIK XIZMATCHILARINI MOTIVATSIYALASHGA OID TEXNOLOGIYALAR.....	380
Bekmurodov Navruz Ergashevich	

FORECASTING AND PROMISING DIRECTIONS OF INNOVATIVE INDUSTRIAL AND INVESTMENT DEVELOPMENT IN THE KASHKADARYA REGION.....	393
Sattorov Shohruh	
ПОВЫШЕНИЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСПЫТАТЕЛЬНЫХ ЛАБОРАТОРИЙ НА ОСНОВЕ РАСШИРЕННОЙ РИСК-ОРИЕНТИРОВАННОЙ МОДЕЛИ С ВЕСОВЫМИ КОЭФФИЦИЕНТАМИ.....	400
Загидуллина Карина Рафаиловна	
РОЛЬ ФИНАНСОВОЙ ГРАМОТНОСТИ В РАЗВИТИИ ЖЕНСКОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА.....	405
Viktoriya Kan	
HUDUDLARDA SANOAT MAHSULOTLARI ISHLAB CHIQRISH JARAYONLARINI STATISTIK BAHOLASH.....	410
Nizomov Maxmud Minvarovich	
ЭФФЕКТИВНОСТЬ И ПРАКТИЧЕСКОЕ ЗНАЧЕНИЕ МЕТОДОЛОГИИ SWOT-АНАЛИЗА ПРИ ФОРМИРОВАНИИ КОРПОРАТИВНОЙ СТРАТЕГИИ.....	414
Махмудов Суннатжон Абдужаббор ўғли	
QURILISH MATERIALLARI SANOATI KORXONALARI BOSHQARUVI STRATEGIYALARINI SAMARALI TASHKIL ETISH.....	419
Ubaydullayev Muhammadjon Abdusamad o'g'li	
TRANSFORMATSION YETAKCHILIK VA XODIMLARNING INNOVATSION XULQ-ATVORI: KORPORATIV TASHKILOTLARDA EMPIRIK TADQIQOT.....	423
Alimov Bobirjon	
EKSPORTBOP QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI QIYMAT ZANJIRIDA LOGISTIKA XARAJATLARINI OPTIMALLASHTIRISHNING IQTISODIY MEKANIZMLARI.....	432
Toxirov Shodibek Jo'ra o'g'li, G.M.Abdulxayeva	
ELEKTRON SAVDODA YASHIRIN IQTISODIY FAOLIYATNI QISQARTIRISHDA MOLIVAVIY NAZORAT MEKANIZMLARINI RIVOJLANTIRISH.....	437
Iskandarova Munisa Hasan qizi	
MAMLAKAT INNOVATSION FAOLIGIGA TA'SIR ETUVCHI ASOSIY OMILLARNING NAZARIY VA USLUBIY TAHLILI.....	441
Azimov Bobir Fattohevich	
O'ZBEKISTON MAHALLIY BUDJETLARINING O'ZIGA XOSLIGI VA UNING DAROMAD MANBALARINI KUCHAYTIRISH MEKANIZMINING ROLINI OSHIRISH MASALALARI.....	445
Safarmurodova Marjona To'raqulovna	
DAVLAT OLIY TA'LIM MUASSALARIDA MOLIVAVIY MUSTAQILLIK SHAROITIDA RAQOBATBARDOSHLIKNI TA'MINLASH VOSITALARI.....	450
Adizov Bobir Baxtiyorovich	
SIRKULAR IQTISODIYOT SOHASIDA ILG'OR XORIJIY TAJRIBALAR VA ULARNI O'ZBEKISTON SHAROITIDA QO'LLASH IMKONIYATLARI.....	457
Narzullayev Elmurod Shuxrat o'g'li	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASIDA ETNOTURIZMNI RIVOJLANTIRISH IMKONIYATLARI VA UNING IJTIMOY-IQTISODIY AHAMIYATI.....	462
Kunnazarova Orazxan	
YANGI O'ZBEKISTON SHAROITIDA INVESTITSION FAOLLIK MEKANIZMI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING NAZARIY JIHATLARI.....	468
Asadova Shaxzoda Zabikhillo qizi	
MINTAQA IMIJI VA INVESTITSIYA OQIMLARI O'RTASIDAGI BOG'LIQLIK (XORAZM VILOYATI MISOLIDA).....	472
Ibodullayev Dilshod Ibragimovich	
INSON KAPITALI BARQAROR RIVOJLANISH MANBAI SIFATIDA.....	480
Alimova Oydin Baxtiyorovna	

STUDYING THE FACTORS INFLUENCING INNOVATIVE APPROACHES TO REGIONAL EXPORT EFFICIENCY	486
Qurbanov Feruz Baxramovich	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARIGA XORIJIY INVESTITSİYALAR JALB ETISH MEKANIZMLARI	491
Xakimov Akbar Anvarovich	
XORIJIY DAVLATLARDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNI DAVLAT TOMONIDAN QO'LLAB QUVVATLASHNING ILG'OR TAJRIBALARI VA ULARNI MAMLAKATIMIZDA QO'LLASH XUSUSIYATLARI	496
Rajapov Xayrulla Bekdurdiyevich, Atabayeva Mexribon Atabayevna	
ENHANCING LIQUIDITY MANAGEMENT EFFICIENCY IN JOINT-STOCK COMPANIES USING THE GEOMETRIC BROWNIAN MOTION (GBM) MODEL.....	503
Kurbonov Xayrilla	
ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ НАЛОГОВОЙ СИСТЕМЫ УЗБЕКИСТАНА.....	508
Тажибаева Кызларгул Ажиниязовна	
YOSHLAR BANDLIGI VA JINOYATCHILIK O'RTASIDAGI O'ZARO BOG'LIQLIKNI TAHLIL QILISH (O'ZBEKISTON MISOLIDA).....	514
Xusniddinova Gulnoza Ulug'bek qizi	
ГОСУДАРСТВЕННАЯ ПОЛИТИКА РАЗВИТИЯ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ: МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ И НАЦИОНАЛЬНЫЕ ОСОБЕННОСТИ	520
Зарекеев Ажинияз Абатович	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИХ МЕХАНИЗМОВ РАЗВИТИЯ МАЛОГО И СРЕДНЕГО БИЗНЕСА В БУХАРСКОЙ ОБЛАСТИ	527
Некова Фатима Борисовна	
DAVLAT INVESTITSIYA SIYOSATINI MODERNIZATSIYA QILISH VA LOYIHALAR SAMARADORLIGINI BAHOLASH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH.....	533
Kenjaev Ikrom Ergashboevich	
BARQAROR IQTISODIY RIVOJLANISHDA YASHIL INVESTITSİYALARNING XALQARO AHAMIYATI.....	536
Siddikov Anvarbek Mamasoliyevich	
“SANOAT 5.0 VA BIZNES JARAYONLARINI BOSHQARISHDA SUN'IY INTELLEKTNI QO'LLASH IMKONIYATLARI”	540
Lutpidinov Shuxrat Zakirdjanovich	
REINVENTING MANAGEMENT SYSTEMS TO DRIVE EFFICIENCY IN INDUSTRIAL ENTERPRISES.....	545
Kodirov Bekzod Khomidjonovich	
TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN MOLIYAVIY INVESTITSİYALARNI JALB QILISH SHAKLLARI.....	549
Primova Dilafuz To'lqinovna	
TO'QIMACHILIK SANOATINING MILLIY IQTISODIYOTDA TUTGAN O'RNI, O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI VA ILMIY-NAZARIY ASOSLARI	556
Shoyimov Adiz Sadredinovich	
ISHLAB CHIQARISH KLASTERLARINING HUDUDIY INNOVATSION RIVOJLANISHGA TA'SIRINI BAHOLASH	564
Turaeva Nargiza Rustamovna	
SAMARQAND VILOYATIDAGI HUDUDIY OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA RESURS SALOHİYATINI INTEGRATSİYALASHGAN BAHOLASH METODLARI TAHLILI.....	570
Meliboyev Ibrohim	
VIDEO-ANALITIKA ASOSIDA YONG'IN XAVFSIZLIK TIZIMLARINI AVTOMATLASHTIRISHNING TAKOMILLASHTIRILGAN YONDASHUVLARI	575
Shermuhhammad Mo'minov, Tojimirzayeva Xayrixon Abdushukur qizi	

DEVELOPMENT OF «GREEN» AGRICULTURAL SERVICES IN THE CONTEXT OF THE DIGITAL ECONOMY DEVELOPMENT IN UZBEKISTAN	580
Mirzaev Kulmamat Djanzakovich	
NAMANGAN VILOYATIDA XIZMAT KO'RSATISH SOHALARINING HUDUDIIY IXTISOSLASHUV DARAJASI	586
Tohirov Jahongir Muzaffar o'g'li	
ELEKTR TA'MINOTIDAGI UZILISHLAR TUFAYLI YUZAGA KELADIGAN BEVOSITA VA BILVOSITA IQTISODIY YO'QOTISHLARNI HISOBLASH METODOLOGIYASI.....	593
Oltiboyeva Feruza Ulug'bek qizi	
QISHLOQ XO'JALIGIDA INNOVATSION TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARI VA UNING IQTISODIY SAMARADORLIGI.....	598
Matrasulov Baxodir Erbutayevich	
ЦИФРОВАЯ ТРАНСФОРМАЦИЯ НАЛОГОВОГО АДМИНИСТРИРОВАНИЯ 3.0: ПЕРЕХОД К ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНЫМ НАЛОГОВЫМ СИСТЕМАМ В УЗБЕКИСТАНЕ И СТРАНАХ СНГ	604
Дамир Рустамович Абдулов	
KICHIK BIZNES RIVOJLANISHIGA HUDUDIIY SALOHIIYAT TA'SIRINI BAHOLASH METODOLOGIYASI VA MAHALLIIY BOSHQARUV MEXANIZMLARINING INTEGRATSIYALASHGAN TAHLILI.....	609
Ubaydullayev Akmal Tulkinboyevich	
AVTONOM ROBOTLASHGAN TIZIMLARNI RIVOJLANTIRISH UCHUN HARAkatNI QAYD ETISH MA'LUMOTLARIGA ASOSLANGAN RAQAMLI EGIZAK PLATFORMASI	614
Fazluddin Xusnuddinov Zuxruddin o'g'li, Jamshid Inoyatxodjayev Shuxratullayevich, Jasurxo'ja Xolxo'jayev Muxtor o'g'li	
HUDUDIIY IQTISODIY RIVOJLANISHDA KICHIK BIZNESNING O'RNI: NAMANGAN VILOYATI MISOLIDA.....	620
Jo'rayev Ilhomjon Kamolidinovich	
IPO O'TKAZISH BOSQICHLARI: XALQARO ILMIY ADABIYOTLAR ASOSIDAGI TAHLIL VA O'ZBEKISTON UCHUN XULOSALAR	626
Sabirova Nozima Normat qizi	
YASHIL OBLIGATSIYALAR BOZORINI RIVOJLANTIRISHNING XALQARO TAJRIBASI VA O'ZBEKISTONDA AMALIYOTGA JORIY ETISH ISTIQBOLLARI	630
Meliqo'ziyeva Dilrabo Muxitdin qizi	
A CROSS-SECTIONAL ANALYSIS OF GLOBALIZATION, EDUCATION, AND TECHNOLOGY'S IMPACT ON IQ LEVELS ACROSS 63 COUNTRIES WORLDWIDE	635
Bahodirova Durdonaxon Tolib kizi, Abdullaxonova Dinora Xursandbek qizi	
DAVLAT BOSHQARUVIDA INVESTITSIYALARNI BOSHQARISHNING TASHKILIIY-IQTISODIY MEXANIZMLARINI RIVOJLANTIRISH BO'YICHA ILG'OR XORIJIY TAJRIBALAR VA ULARDAN FOYDALANISH YO'LLARI.....	641
Zavkiddinov Bobur Botirovich	
ANALYTICAL MODELING AND MATLAB-BASED SIMULATION OF A LINEAR ELECTROMAGNETIC ENERGY HARVESTER WITH A TOROIDAL MAGNETIC CORE	645
Abdullayev Mahmudjon Muhammedovich, Sobirov Shohjaxon G'anijon o'g'li	
JAHON NEFT-GAZ KOMPANIYALARINING MOLIIYAVIIY STRATEGIYALARI	655
Ergashev Muhibbek Aslam o'g'li	
MINTAQAVIIY TURIZM SOHASIDA MALAKALI KADRLAR TAYYORLASH KLASTERLARINI JORIY QILISH MEXANIZMLARI	662
Raxmatov Adxam Itolmasovich	
TIJORAT BANKLARIDA ZAMONAVIIY TO'LOV TIZIMLARINI JORIY ETISH BILAN BOG'LIQ MUAMMOLAR.....	670
Abdusamatov Mamayusup Qulmonovich	
INVESTITSIYALAR SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING O'RNI	677
Pirmatova Farangiz Ma'rufjonovna	

АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ ПОВЫШЕНИЯ РЕНТАБЕЛЬНОСТИ АКТИВОВ КОММЕРЧЕСКИХ БАНКОВ	681
Г. Ч. Джавлиев	
TABIYIY POLIMER ASOSIDA ISHLAB CHIQLILGAN BIO-MEMBRANALAR YORDAMIDA ICHIMLIK SUVINI TOZALASHNING ENERGIYA TEJAMKOR USULLARINI YARATISH	685
Ayubova Indiraxon Xamidovna, Ungarova Sohiba Isomiddinovna	
SSIQLIKAKKUMULYATORIDA FAZAVIY O'ZGARUVCHI MATERIALNI HISOBLASH GIDRODINAMIKASI USULLARIDAN FOYDALANIB MODELLASHTIRISH ORQALI TADQIQ QILISH	694
Mirzayev Mirfayz Salimovich, Hikmatov Behzod Amonovich, Sharifova Madina Sherali qizi	
BEVOSITA VA BILVOSITA SOLIQQA TORTISHNI EVOLYUTSION SHAKLLANISHINING NAZARIY VA HUQUQIY TAKOMILLASHUVI	700
Qodirov Bahodir Qudratovich	
A NEW VOCATIONAL PERSONALITY THEORY IN THE CHINESE CULTURAL CONTEXT: THEORETICAL CONSTRUCTION OF THE WBCP TEN-DIMENSIONAL MODEL	705
Wang Biao	
MINTAQA TURIZM SOHASINING INNOVATSION RIVOJLANISH OMILLARI KONTSEPTSIYASI.....	715
Q.A. Musaxanov	
O'ZBEKISTON HUDUDLARIDA SANOAT KLASTERLARI RIVOJLANISHINING TO'GRIDAN-TO'G'RI XORIJIY INVESTITSİYALAR OQIMIGA TA'SIRI VA EMPIRIK TAHLILI.....	719
Ollokulova Feruza Mansurovna, Noraliyeva Gavhar Murodkulovna	
KAOLIN RUDALARINI BOYITISHNING SAMARALI USULLARINI ILMIY ASOSDA TADQIQ ETISH	724
Ro'ziyev Ulug'bek Mamarasulovich, Xojiyeva Muxlisa Obid qizi, Saidaxmedov Aktam Abdisamiyevich	
АНАЛИЗ ТЕКУЩЕГО СОСТОЯНИЯ ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКОЙ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОГО ТРАНСПОРТА И ПРЕДЛОЖЕНИЕ НОВЫХ МЕТОДОВ	731
Зафарбек О. Каюмов	
INVESTITSİYALARNI OSHIRISH ASOSIDA OLIY TA'LIM MUASSASALARINING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI BAHOLASH MEZONLARI	737
Abdurasulov Sardor To'liqin o'g'li	
MAHALLIY BUDJET XARAJATLARI VA ULARNING SAMARADORLIGI	745
Murabdullayev Abdulatif Baxtiyor o'g'li	
RAQAMLI TRANSFORMATSİYA SHAROITIDA SPORT TASHKILOTLARINING YANGI BIZNES MODELLARINI ISHLAB CHIQISH	749
G'ulamov Musurmon Sayfulla o'g'li	

RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA SPORT TASHKILOTLARINING YANGI BIZNES MODELLARINI ISHLAB CHIQUISH

G'ulamov Musurmon Sayfulla o'g'li

O'zbekiston Respublikasi milliy statistika qo'mitasi

Kadrlar malakasini oshirish va statistik tadqiqotlar instituti, mustaqil izlanuvchisi

Annotatsiya. Raqamli transformatsiya sport tizimining qiymat zanjirini tubdan yangilab, sport tashkilotlari uchun yangi biznes modellarini ishlab chiqishni dolzarb masalaga aylantirdi. Tadqiqotning maqsadi raqamli texnologiyalar asosida sport tashkilotlarida qiymat yaratish, monetizatsiya va boshqaruv mexanizmlarini qayta loyihalash hamda O'zbekiston sharoitiga mos amaliy yo'l xaritasini taklif etishdan iborat. Platforma iqtisodiyoti, D2C distribyutsiya, OTT/streaming, ma'lumotlar tahlili, sun'iy intellekt, AR/VR va kiyiladigan qurilmalar sportchi tayyorgarligi, muxlislar bilan o'zaro aloqalar va daromad oqimlarining diversifikatsiyasida asosiy drayverlar sifatida ko'riladi. Xalqaro tajriba bilan taqqosiy tahlil, so'rovnoma va ekspert suhbatlari orqali raqamli infratuzilma, to'lov ekotizimi, kadrlar salohiyati va investitsiya mexanizmlaridagi bo'shliqlar aniqlanadi. Ma'lumotlarni boshqarish, shaxsiylikni himoya qilish va kiberxavfsizlik talablari alohida baholanadi. Natijada ma'lumotga tayangan, ekotizim hamkorligi asosida ishlaydigan va bosqichma-bosqich joriy etiladigan biznes model konsepsiyasi hamda KPI ko'rsatkichlari majmuasi ishlab chiqiladi; kutilayotgan samara global raqobatbardoshlikni kuchaytirish, yoshlar ishtirokini oshirish va iqtisodiy o'sishga hissa qo'shuvchi barqaror raqamli yechimlarni shakllantirishdan iborat.

Kalit so'zlar: raqamli transformatsiya, sport biznes modeli, D2C, OTT/streaming, sun'iy intellekt, ma'lumotlar tahlili, kiberxavfsizlik, O'zbekiston.

Abstract. Digital transformation is fundamentally reshaping the value chain of the sports ecosystem, making the development of new business models for sports organizations a pressing issue. The aim of this study is to redesign value creation, monetization, and management mechanisms in sports organizations based on digital technologies, and to propose a practical roadmap adapted to the conditions of Uzbekistan. Platform economy, D2C distribution, OTT/streaming, data analytics, artificial intelligence, AR/VR, and wearable devices are considered key drivers in athlete performance, fan engagement, and revenue diversification. Through comparative analysis of international experience, surveys, and expert interviews, gaps in digital infrastructure, payment ecosystems, human capital, and investment mechanisms are identified. Particular attention is given to data governance, privacy protection, and cybersecurity requirements. As a result, a data-driven, ecosystem-based, and phased business model concept along with a set of KPIs is developed; the expected outcomes include enhanced global competitiveness, increased youth engagement, and the creation of sustainable digital solutions contributing to economic growth.

Keywords: digital transformation, sports business model, D2C, OTT/streaming, artificial intelligence, data analytics, cybersecurity, Uzbekistan.

Аннотация. Цифровая трансформация коренным образом обновляет цепочку создания стоимости в спортивной системе, что делает разработку новых бизнес-моделей для спортивных организаций актуальной задачей. Цель исследования заключается в переосмыслении механизмов создания стоимости, монетизации и управления в спортивных организациях на основе цифровых технологий, а также в разработке практической дорожной карты, адаптированной к условиям Узбекистана. Платформенная экономика, D2C-дистрибуция, OTT/стриминг, анализ данных, искусственный интеллект, AR/VR и носимые устройства рассматриваются как ключевые драйверы подготовки спортсменов, взаимодействия с болельщиками и диверсификации доходов. На основе сравнительного анализа международного опыта, опросов и экспертных интервью выявляются пробелы в цифровой инфраструктуре, платежной экосистеме, кадровом потенциале и инвестиционных механизмах. Особое внимание уделяется вопросам управления данными, защиты персональной информации и кибербезопасности. В результате предлагается концепция бизнес-модели, основанной на данных, экосистемном взаимодействии и поэтапной реализации, а также система KPI; ожидаемый эффект — повышение глобальной конкурентоспособности, рост вовлеченности молодежи и формирование устойчивых цифровых решений, способствующих экономическому развитию.

Ключевые слова: цифровая трансформация, бизнес-модель спорта, D2C, OTT/стриминг, искусственный интеллект, анализ данных, кибербезопасность, Узбекистан.

KIRISH

Raqamli transformatsiya sport tizimining qiymat zanjirini, boshqaruv mexanizmlarini va monetizatsiya arxitekturasini qayta belgilab, sport tashkilotlari uchun yangilangan biznes modelni ishlab chiqishni strategik zaruratga aylantirmoqda. Platforma iqtisodiyoti, ikki tomonlama bozorlar va xizmatga yo'naltirilgan mantiq bilan birga resursga asoslangan qarash hamda dinamik qobiliyatlar konsepsiyalari ma'lumotni strategik aktiv sifatida talqin etib, kontent, hamjamiyat va hamkorlik sinergiyasi orqali barqaror qiymat yaratish imkonini kengaytiradi. Raqamli analitika va sun'iy intellekt sportchi tayyorgarligi hamda operatsion qarorlarni aniqlashtiradi; D2C va OTT tarqatish auditoriyaga to'g'ridan-to'g'ri chiqishni, AR/VR va kiyiladigan qurilmalar esa tajribani chuqurlashtirishni ta'minlaydi. Bular bilan bir qatorda, ma'lumotlar boshqaruvi, shaxsiylikni himoya qilish va kiberxavfsizlik talablarining institutsional dizayni muvaffaqiyatning ajralmas sharti bo'lib qoladi.

O'zbekiston sharoitida keng polosali internet, mobil to'lovlar ekotizimi va yoshlar segmentining texnologiyaga yaqinligi raqamli sport industriyasi uchun sezilarli imkoniyatlar yaratadi; biroq media huquqlarini boshqarish, bilet-abonement tizimlari, integratsiyalashgan CRM/CDP infratuzilmasi va professional kontent ishlab chiqarish bo'yicha bo'shliqlar mavjud. Mavzuning ilmiy dolzarbligi shundaki, alohida raqamli yo'nalishlar bo'yicha ilg'or amaliyotlar mavjud bo'lsa-da, ularni mahalliy institutsional cheklorlar va regulyativ talablarga mos yagona biznes model arxitekturasiga birlashtirish masalasi yetarlicha tizimlashtirilmagan.

Tadqiqotning maqsadi sport tashkilotlari uchun ma'lumotga tayangan, ekotizim hamkorligiga tayanadigan va bosqichma-bosqich joriy etiladigan biznes model konsepsiyasini ishlab chiqish, O'zbekiston sharoitiga mos yo'l xaritasini taklif etishdir. Metodologiya sifatida xalqaro benchmarking, tizimli tahlil, ekspert intervyulari va so'rovnoma, shuningdek, raqamli yetuklik indikatorlari va biznes model kanvasidan foydalaniladi. Ilmiy yangilik kompozit "raqamli raqobatbardoshlik indeksi"ni taklif etish, ma'lumotlar boshqaruvi va monetizatsiya o'rtasidagi dizayn tamoyillarini aniqlash hamda KPIlar majmuasi bilan bog'langan joriy etish ketma-ketligini ishlab chiqishda namoyon bo'ladi. Amaliy natijalar federatsiya va klublar uchun qaror qabul qilishni jadallashtiruvchi metrikalar va investorlarga mo'ljallangan shaffof ko'rsatkichlar ramkasi orqali ifodalanadi.

MAVZUNING O'RGANILGANLIK DARAJASI

Xalqaro adabiyotlarda raqamli transformatsiya va biznes modeli innovatsiyasi keng yoritilgan: resursga asoslangan qarash va dinamik qobiliyatlar yondashuvlari raqamli aktivlar va analitik imkoniyatlarni barqaror ustunlik manbai sifatida talqin etadi; xizmatga yo'naltirilgan mantiq hamda platforma iqtisodiyoti esa qiymat yaratishni hamjamiyat, kontent va hamkorlik sinergiyasi orqali tushuntiradi. Sport kontekstida sport marketingi, analitika, OTT/D2C tarqatish, stadion ichidagi raqamli yechimlar, CRM/CDP, gamifikatsiya va tokenlashtirish bo'yicha tadqiqotlar shakllangan, media huquqlari iqtisodiyoti va dinamik narxlash bo'yicha ham izchil ishlar mavjud.

MDH va mintaqaviy ishlarda elektron biletlashtirish, translyatsiya infratuzilmasi, ijtimoiy tarmoqlarda brending va alohida IT-loyihalar ko'proq yoritilgan, biroq ularni yagona raqamli biznes model arxitekturasiga birlashtirish, o'lchovlar tizimini (KPI, kompozit indeks) standartlash va ma'lumot boshqaruvi – kiberxavfsizlik – monetizatsiya uchligini integratsiyalash masalalari yetarli darajada tizimlashtirilmagan. O'zbekiston bo'yicha empirik dalillar ham fragmentar: ma'lumot suvereniteti, to'lov tizimlari bilan integratsiya, kontent lokalizatsiyasi va yosh auditoriya xulq-atvori iqtisodiy ta'sirining sababiy bahosi kam uchraydi.

Shu bois dissertatsiya bo'shliqni quyidagicha to'ldiradi: mahalliy sharoitga mos, ma'lumotga tayangan va ekotizim hamkorligiga yo'naltirilgan integratsiyalashgan biznes model arxitekturasini taklif etadi; raqamli raqobatbardoshlikning kompozit indeksini va KPI tizimini ishlab chiqadi; OTT/D2C, CRM/CDP va AI-analitikani kiberxavfsizlik hamda komplayens bilan bog'lovchi joriy etish yo'l xaritasini qisqa va amaliy formatda asoslaydi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda tizimli yondashuv, tahliliy va qiyosiy metodlar asosida O'zbekiston sport tashkilotlarida raqamli transformatsiya jarayonlari hamda yangi biznes modellarining shakllanishi o'rganildi. Amaliy tahlil uchun milliy sport federatsiyalari, professional klublar va xususiy sport inshootlarining raqamli xizmatlari hamda moliyaviy ko'rsatkichlari misol sifatida tanlandi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Sun'iy intellekt jamiyatning deyarli barcha qatlamlariga chuqur singib, innovatsion salohiyatni tezlashtiradigan infratuzilma qatlamiga aylandi. Natijada muvaffaqiyat mezonlari o'zgarib, ma'lumotlarga tayanadigan qarorlar, avtomatlashtirilgan jarayonlar va algoritmik boshqaruv zamonaviy biznesning asosiy ko'rsatkichlariga aylandi.

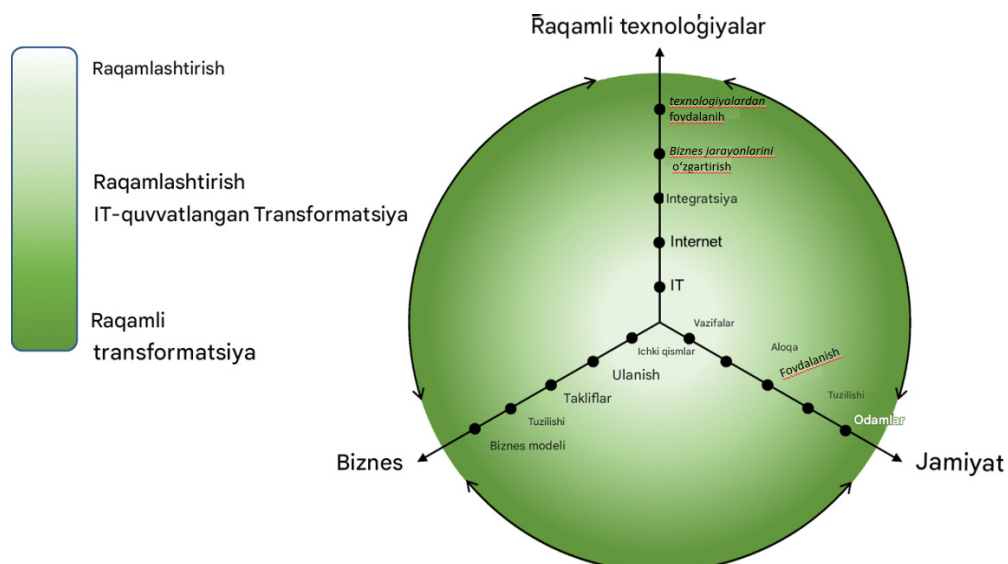

Jamoat sohasi va siyosiy kommunikatsiya maydoni ham sezilarli transformatsiyaga uchradi. Kommunikatsiya endi yuqori darajada vositachilangan, ko'p platformali va segmentlangan shaklga ega bo'lib, kundalik muloqotdan tortib rasmiy muhokamalargacha bo'lgan kontinuumni qamrab oladi. AI asosidagi tavsiya tizimlari, mavzu modellashtirish va sentiment tahlili muammolarni erta aniqlash, ularni kun tartibiga chiqarish va yechim variantlarini tezkor sinab ko'rish imkonini beradi.

Bunda ikki tomonlama natija kuzatiladi. Bir tomondan, moslashtirilgan kontent va tarmoqlangan aloqalar ijtimoiy ishtirokni kengaytiradi, resurslar taqsimotini samarali qiladi va muammolarni hal etish jarayonini jadallashtiradi. Ikkinchi tomondan, algoritmik filtratsiya, shaffoflik yetishmasligi va ma'lumot maxfiyligi xatarlarining kuchayishi fragmentatsiya, noto'g'ri axborot tarqalishi va ishonch tanqisligiga olib kelishi mumkin.

Tahlil shuni ko'rsatadiki, barqaror natijaga erishish uchun ma'lumotlarni boshqarish, shaxsiylikni himoya qilish va kiberxavfsizlik siyosatlari kommunikatsiya arxitekturasi bilan bir paytda loyihalaniishi kerak. Model izohlanishi, audit izlari, rozilikni boshqarish va nishonli manipulyatsiyaga qarshi mexanizmlar jamoat maydonining haqiqiy funksiyalarini — muammolarni aniqlash, ularni chuqur o'rganish, yechim taklif qilish va ularning ahamiyatini muhokama qilish — tiklaydi.

Amaliy jihatdan AI yordamida ochiq ma'lumot platformalari, fakt-tekshiruvni kuchaytiruvchi vositalar, tematik bilim grafalari va mahalliy tillarga moslashtirilgan muloqot interfeyslari samaradorlikni oshiradi. Natijada ishtirok ko'lami va sifati ortadi, muammolarni aniqlash sikli qisqaradi, yechimlar bo'yicha konsensusga kelish ehtimoli yuqorilaydi. Shu bilan birga, nazorat qilinadigan shaffoflik va javobgarlik bo'lmasa, yuqoridagi ijobiy ta'sirlar ijtimoiy bo'linish va ishonchning pasayishi bilan neytrallanishi mumkin (1-rasm).

1-rasm. Sport tashkilotlarida raqamli transformatsiyaning uch o'lchovli modeli: texnologiya – biznes – jamiyat uyg'unligi

Rasm uchta bosh yo'nalish kesishmasini ko'rsatadi: yuqoriga yo'nalgan o'q raqamli texnologiyalarni, chap pastga yo'nalgan o'q biznesni, o'ng pastga yo'nalgan o'q jamiyatni (odamlar, muxlislar hamjamiyati) ifodalaydi. Markazdagi "Ulanish" transformatsiyaning yadro nuqtasi bo'lib, uch o'lchovning o'zaro integratsiyasi kuchaygan sari gradient bo'ylab oddiy raqamlashtirishdan IT-quvvatlangan o'zgarishga, undan to'liq raqamli transformatsiyaga o'tish namoyon bo'ladi.

Texnologiyalar o'qi IT infratuzilmasi va internetdan integratsiya bosqichiga, so'ng biznes jarayonlarini qayta dizayn qilish va texnologiyadan qiymat olishgacha bo'lgan ketma-ketlikni anglatadi. Sport kontekstida bu CDP/CRM, OTT platformalar, AI-analitika, AR/VR va kiyiladigan qurilmalar orqali sportchi tayyorgarligi, translyatsiya va kontent ishlab chiqarishni ma'lumotga tayangan rejimga olib kiradi.

Biznes o'qi qiymat taklifi, ichki tuzilma va biznes modelni bosqichma-bosqich yangilashni bildiradi. Bu yerda D2C tarqatish, dinamik narxlash, raqamli bilet va abonement, raqamli kolleksiyalar hamda homiylikning ma'lumotga asoslangan dizayni daromad oqimlarini diversifikatsiya qiladi, operatsion jarayonlar esa raqamli ko'rsatkichlar bilan boshqariladi.

Jamiyat o'qi muxlislar va foydalanuvchilarning ulanishi, aloqasi va foydalanish odatlarini qamrab oladi. Maqsad — shaxsiylashtirilgan tajriba, ochiq kommunikatsiya va ishonchga tayangan hamjamiyat qurish; shu bilan birga ma'lumotlar maxfiyligi, rozilikni boshqarish va kiberxavfsizlik talablarini dizaynning ajralmas qismi sifatida kiritish.

Model amaliy jihatdan yangi biznes modelni loyihalash va baholash uchun kompas vazifasini bajaradi. Texnologiya qatlamida tizim ishonchligi va ma'lumotlar birlashuvi ulushi, biznes qatlamida ARPU, churn va raqamli daromad ulushi, jamiyat qatlamida oyma-oy faol foydalanuvchilar, jalb etilish va NPS kabi ko'rsatkichlar minimal KPI to'plami sifatida ishlatiladi. Ulanish kuchaygan sari uch o'q bo'yicha ko'rsatkichlar o'zaro ijobiy ta'sirga kiradi, bu esa to'liq raqamli transformatsiya fazasiga o'tishni tezlashtiradi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Raqamli transformatsiya sport tashkilotlarining qiymat zanjirini qayta belgilab, ma'lumotni strategik aktivga aylantirdi. D2C va OTT tarqatish, CRM/CDP integratsiyasi hamda AI-analitika asosida auditoriya bilan bevosita aloqa, daromad oqimlarining diversifikatsiyasi va operatsion qarorlarning tezlashuvi ta'minlanadi. AR/VR, kiyiladigan qurilmalar va sensor tarmoqlari sportchi tayyorgarligi hamda muxlislar tajribasini chuqurlashtirib, natija va monetizatsiya o'rtasidagi bog'liqlikni kuchaytiradi.

O'zbekiston sharoitida keng polosali internet, mobil to'lovlar ekotizimi va yoshlar segmentining texnologiyaga yaqinligi raqamli sport industriyasi uchun qulay zamin yaratadi. Shu bilan birga, media huquqlarini boshqarish, raqamli bilet–abonement, integratsiyalashgan ma'lumotlar arxitekturasi va professional kontent ishlab chiqarish bo'yicha bo'shliqlar mavjud. Ularni bartaraf etish ekotizim hamkorligi va institutsional dizayn bilan bog'liq.

Barqaror natija uchun data governance, shaxsiylikni himoya qilish va kiberxavfsizlik siyosatlari biznes model arxitekturasi bilan bir vaqtda loyihalanishi zarur. Raqamli raqobatbardoshlikni baholaydigan kompozit indeks hamda KPI tizimi joriy etilganda, investitsiya risklari pasayadi va strategik boshqaruv shaffoflashadi.

Uch yillik "raqamli sport yo'l xaritasi"ni ishlab chiqish tavsiya etiladi: D2C/OTT platforma, CRM/CDP va bilet–abonement tizimlarini bosqichma-bosqich integratsiya qilish; dinamik narxlash, sodiqlik dasturi va kontent lokalizatsiyasi bilan qo'llab-quvvatlash. Har yil uchun MAU, ARPU, churn, raqamli daromad ulushi kabi aniq ko'rsatkichlar rejalashtiriladi.

Ma'lumotlar arxitekturasi va kiberxavfsizlikni mustahkamlash zarur: yagona identifikatsiya, rozilikni boshqarish, metama'lumot siyosati va API standartlari joriy qilinadi; ISO/IEC 27001 yo'l xaritasi, SOC amaliyoti, zaifliklarni boshqarish va hodisalarga javob rejasi yo'lga qo'yiladi. Sportchi ma'lumotlari va bolalar auditoriyasi bo'yicha alohida protokollar ishlab chiqiladi.

Kadrlar va hamkorlikni kengaytirish lozim: data/AI, product va media engineering yo'nalishlarida malaka dasturlari yo'lga qo'yiladi; telekom, to'lov, turizm va ta'lim tashkilotlari bilan uzoq muddatli sherikliklar tuziladi. Pilot–scale investitsiya modeli asosida 6–9 oylik sinov loyihalari o'tkazilib, CAC/LTV va payback mezonlari bajarilgach, yechimlar miqyoslashtiriladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Osterwalder A., Pigneur Y. (2010). *Business Model Generation*. – Hoboken, NJ: Wiley.
2. Teece D. J. (2010). *Business Models, Business Strategy and Innovation*. – *Long Range Planning*, 43(2–3), 172–194.
3. Amit R., Zott C. (2001). *Value Creation in E-Business*. – *Strategic Management Journal*, 22(6–7), 493–520.
4. Parker G. G., VanAlstyne M. W., Choudary S. P. (2016). *Platform Revolution: How Networked Markets Are Transforming the Economy*. – New York: W. W. Norton.
5. Rochet J.-C., Tirole J. (2003). *Platform Competition in Two-Sided Markets*. – *Journal of the European Economic Association*, 1(4), 990–1029.
6. Barney J. (1991). *Firm Resources and Sustained Competitive Advantage*. – *Journal of Management*, 17(1), 99–120.
7. Teece D. J., Pisano G., Shuen A. (1997). *Dynamic Capabilities and Strategic Management*. – *Strategic Management Journal*, 18(7), 509–533.
8. Vargo S. L., Lusch R. F. (2004). *Evolving to a New Dominant Logic for Marketing*. – *Journal of Marketing*, 68(1), 1–17.
9. Bharadwaj A., El Sawy O. A., Pavlou P. A., Venkatraman N. (2013). *Digital Business Strategy: Toward a Next Generation of Insights*. – *MIS Quarterly*, 37(2), 471–482.
10. Westerman G., Bonnet D., McAfee A. (2014). *Leading Digital: Turning Technology into Business Transformation*. – Boston: Harvard Business Review Press.
11. Wirtz B. W. (2019). *Business Model Management: Design – Instruments – Success Factors*. – Cham: Springer.

muhandislik

& iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026. № 4

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100